

Les Balears i Catalunya tornaran unir esforços culturals

Els governs català i balear negociaran com tornar estar junts en la promoció exterior de la cultura catalana.

El pacte de centre-esquerra que governa les Illes Balears, signat entre PSOE, Bloc i UM, preveu la reincorporació del govern balear a l'Institut Ramon Llull (IRL). S'esperava que el president Francesc Antich aprofités algun esdeveniment cultural per fer l'anunci. I va ser durant la Fira de Frankfurt quan Antich manifestà que "volem recuperar la col·laboració (amb Catalunya) per projectar conjuntament la nostra cultura cap a l'exterior, i volem que sigui en un termini breu", de la qual cosa tothom deduí una ràpida incorporació de les Illes a l'IRL. Serà així, però encara hi ha molt per negociar.

L'IRL original. L'Institut Ramon Llull fou creat a Palma pels governs de les Illes Balears i el de Catalunya l'any 2000. Aleshores eren presidits per Francesc Antich -PSOE, al capdavant del pacte de progrés- i Jordi Pujol -CiU. L'escenari elegit per a la signatura dels dos presidents fou el monestir de la Real, a la rodalia de Palma, que havia estat residència durant un temps del filòsof mallorquí medieval Ramon Llull. L'acte fou de gran rellevància política i cultural, i hi assistí una gernació. I no és estrany, perquè era una vella aspiració cultural que a la fi es feia realitat: un ens comú dedicat a la promoció exterior de la cultura catalana. Tanmateix, tingué una vida curta. A començament del mes de maig de 2005, el nou -des de 2003- president de la Generalitat de Catalunya, Pasqual Maragall -PSC-PSOE, al capdavant del tripartit- es reuní a Palma amb el president illenc, Jaume Matas -PP. Ambdós són bons

amics. Fruit d'aquesta connexió personal acordaren en molt poc temps dos pactes rellevants, i sorprenents per les diferències ideològiques. Un, que la Generalitat donaria cobertura, per mitjà de la Corporació de Ràdio i Televisió de Catalunya, a la futura televisió balear -IB3-, com així fou, mitjançant un conveni bilateral signat posteriorment. El segon, que l'IRL deixava d'existir, la qual cosa es concretà molt aviat. El govern balear apostava per tenir un institut propi -l'Institut d'Estudis Baleàrics- de promoció cultural exterior i, mentrestant, el català refaria l'IRL per convertir-lo en un institut estrictament del Principat. La històrica unió que s'havia segellat cinc anys abans moria d'una manera tan sorprenent com ràpida.

El retrobament. Segons el pacte polític que féu possible el nou govern balear, recaurà en el Bloc, i més concretament en el PSM, la responsabilitat de nomenar un representant a l'IRL quan les Balears hi retornin. El secretari general del PSM, Biel Barceló, ha explicat a aquest setmanari que ja havia tingut una primera xerrada sobre la qüestió amb el director de l'IRL, Josep Bargalló. Barceló es mostra molt optimista, i creu que la reincorporació serà molt ràpida. "Crec que el mes de gener podem estar en condicions d'entrar-hi." Segons el màxim responsable del partit nacionalista, prèviament s'haurà de negociar a les Balears, entre els diversos partits, la "reorganització de responsabilitats en els estaments que actuen en la promoció cultural perquè és obvi que una part s'haurà de cedir a l'IRL". Aquests estaments són l'Institut d'Estudis Baleàrics, que és responsabilitat d'UM, la direcció general de Cultura, del PSOE, i el COFUC -Consorci per al Foment de la Llengua Catalana i la Projecte Exterior de la Cultura de les Illes Balears-, d'ERC. Una vegada hi hagi un acord de concreció de la feina a la qual s'haurà de dedicar cada un d'aquests organismes serà possible no-

menar un responsable balear a l'IRL. L'aportació illenca, segons Barceló, consistirà a crear una direcció adjunta que serà gestionada des de les Balears, amb seu a Palma, i que disposarà d'una dotació pressupostària pròpia. Barceló fins i tot ja s'ha posat en contacte amb la persona que voldria que ocupés el càrrec. Es tracta del filòleg i escriptor eivissenc, resident a Barcelona, Isidor Marí. Segons Barceló, Marí en principi s'hi ha mostrat interessat, tot esperant que l'oferta es concreti quan s'hagin aclarit totes les qüestions burocràtiques.

Aquest setmanari també s'adreçà al president del govern, Francesc Antich, que no fou tan rotund com Barceló. D'entrada, el president volgué precisar que ell no havia donat cap termini perquè es concretés el retorn balear a l'IRL, si bé vol que sigui aviat. "El que jo he dit és que hem de tornar col·laborar. Que Catalunya i les Balears, com també el País Valencià i Andorra, hem de sumar esforços en la projecció de la nostra cultura, que és la mateixa. Això significa que hem de trobar la fórmula, i la trobarem. Però encara no s'ha decidit res, perquè l'IRL actual no és el mateix que era quan nosaltres -amb el president Jordi Pujol- el creàrem. Ara és un institut de la Generalitat de Catalunya i abans era de la Generalitat i del Govern de les Illes Balears. Ara té uns estatuts que són els que són i caldrà veure com podem tornar ser al mateix lloc, però això sí: de tu a tu."

El president illenc insistí amb veheència que hi haurà un acord, segur, però que encara no se sap res, i que sigui quina sigui la fórmula triada serà en peu d'igualtat entre tots dos governs. "Perquè el Govern de les Illes Balears, com és lògic, no pot entrar en allò que ara per ara és quelcom del govern de la Generalitat. Per tant, haurem de trobar una fórmula adequada el nom de la qual ens agradaria que fos el de Ramon Llull, perquè al cap i a la fi era mallorquí."

Antich tampoc no volgué posar terminis. Insistí a dir que després d'haver-ne parlat amb el president José Montilla i amb el vice-president Josep-Lluís Carod-Rovira a Frankfurt no hi haurà cap problema, "l'administració catalana té molt clar que hem de col·laborar entre iguals, i així ho farem", però no s'hi volgué engrunar els dits: "Encara és prest per saber com i quan ho farem." No descarta que sigui, com deia Barceló, al mes de gener, però per a ell el més important és "fer les coses bé".

Abans de fer cap passa cap a Catalunya, Antich es reunirà amb tots els responsables dels organismes balears que es dediquen a la promoció cultural –IEB, COFUC i direcció general de Cultura– per tal de decidir quin serà el paper de cadascú una vegada es reprengui l'ens comú amb Catalunya. Quan s'hagi aclarit la qüestió, serà el moment de cercar la fórmula per recuperar la col·laboració amb el Principat. Allò que no vol el president és menystenir cap dels ens balears existents. "Tots hi tenen el seu paper, i vull deixar clar que en la promoció de la

L'any 2000 es creà a Palma l'Institut Ramon Llull, gràcies a l'acord entre els governs de Jordi Pujol i Francesc Antich. L'any 2005, també a Palma, deixà d'existir l'original IRL, arran d'un pacte entre els presidents Pasqual Maragall i Jaume Matas.

cultura balear l'IEB continuarà tenint el pes més fort, com és lògic i com no podria ser altrament."

Antich es reunirà amb Montilla, i possiblement amb el vice-president Carod, en un termini breu –que no s'ha fixat–, per mirar de trobar la fórmula de la no-

va cooperació cultural. Per al president illenc, una fórmula bona seria "crear un ens nou que ajuntàs cada institut". Però no és una qüestió tancada. "Hem de parlar i mirar de trobar la solució, i la trobarem, però encara no s'ha acabat de parlar de res".

Trossos i mossos

Alfons Llorenç

Ocells

Murmuris i goig de gavadals d'ocells ompliren Nova York. I aquells dolços sons, llargs com avingudes, alts com gratacels, s'expandiren pel món. Arribaren a molts racons, menys a l'indret que havia parit tan delitables veus: una nació oprimida i ocupada. Era el 24 d'octubre de 1971. I Pau Casals, un gegant del Vendrell, amb la força de la raó, en dirigir el seu Himne de l'ONU, va proclamar davant tot el cosmos: "Jo sóc català. Catalunya avui és una província d'Espanya. Però Catalunya ha estat la nació més gran del món... perquè... va tenir el primer Parlament del món [i] va tenir les primers Nacions Unides [en] reunir totes les autoritats per parlar de la pau al segle XI." Perdedor d'una guerra, vençut, però bon fill d'una pàtria fundadora de les Constitucions de Pau i Treva, es declarà amant de la concòrdia: "Ja en la meua infantesa vaig aprendre a estimar-la. Quan jo era un

Pau Casals.

noi, la meua mare ja em parlava de la pau, perquè en aquells temps hi havia moltes guerres."

Enmig de tan apassionades i clares paraules (que ara farien disparar amb fúria la Brunete mediàtica de dreta i esquerra), escoltades en el més respectuós i solidari dels silencis, el mestre agafà el seu violoncel –"fa molts anys que no el toque en públic, però sent que ha arribat el moment de tornar-lo a tocar"– i li féu entonar "El cant del ocells", que, "quan són al cel, van cantant: pau, pau, pau" i que "neix de l'ànima del meu poble, Catalunya". Volaren feliços, com si se'ls haguera obert la porta d'una esclavitzadora gàbia, amb l'alegria

de qui tasta llibertat. Els éssers que volaven s'identificaren amb l'esperit i l'aire fou assimilat a l'alè vital i, a partir de Casals, el ocells es convertiren en himne universal de la pau, de la memòria i de la sobirania dels pobles oprimits, "en veure despuntar el major lluminar en la nit més joiosa".